

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO 23, ILL.

ČETRTEK, 22. MARCA (MARCH 22), 1945

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 58

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Nemški odpor ob Reni zdrobljen! Težak udarec japonski mornarici!

Ameriški letalci napadli japonsko brodogradnjo v lukah Notranjega morja med Kobejem in Kyushum ter poškodovali 17 bojnih ladij. Japonci izgubili 475 bojnih letal. Čez 1400 ameriških letal se udeležilo napadov. MacArthur naznanil okupacijo japonskega letališča na otoku Panayu. Britske čete zasedle Mandalaj. Bitka v Saarski kotlini zaključena z veliko ameriško zmago. Čez 70,000 nemških vojakov ubitih, ranjenih in ujetih. Saarbruecken, Zweibruecken in Worms v ameriških rokah. Rusi zasedli Altdamm, vojaško trdnjavo pri Stettinu. Nova sovjetska ofenziva na Ogrskem

PARIZ, 21. marca.—Organiziran odpor nemških sil v Saarski industrijski kotlini na zapadni strani Rene in Palatinatu se je rušil pod udarci tretje in sedme ameriške armade. Saarska kotlina je odrezana od ostale Nemčije. Od oborožene nemške sile 80,000 vojakov je ostalo samo 10,000 in znamenja kažejo, da bodo tudi ti uničeni. Okolne kolone tretje armade se bližajo Ludwigsbafen in Mannheimu, središču kemične industrije. Prve kolone so oddaljene le štiri milje od Ludwigsbafena.

Guam, 21. marca.—Ameriški letalci so napadli japonsko brodogradnjo v lukah Notranjega morja med Kobejem in otokom Kyushum in poškodovali 15 do 17 bojnih ladij, med temi dve oklopi, ter uničili 475 japonskih letal—200 v spopadih v zraku in 275 na letališčih. Uradni komunique pravi, da so enote japonske vojne mornarice, ki so se skrivale v domačih lukah, dobile strahovit udarec.

Admiral Chester W. Nimitz poroča, da je bil napad na japonsko brodogradnjo izvršen v ponedeljek. Bombe so potopile šest tovornih parnikov, poškodovala pa trinaest bojnih ladij in letalonošev, dve križarki in tri rušilce. Napad je vodil podadmiral Marc A. Mitscher. Ameriške izgube so bile neznatne. Samo ena ameriška bojna ladja je bila poškodovana.

Radio Tokio poroča, da se je napada na japonsko brodogradnjo udeležilo čez 1400 ameriških bojnih letal. Ameriški letalonošci, s katerih so se dvignila letala, so se nahajali samo 60 milj od japonske celine.

Ameriške bombe so padale tudi na japonska letališča in porušile hangarje ter druge naprave. Nimitz je dejal, da je poročilo preliminarno. Detajli o škodi, ki so jo povzročile bombe, bodo znani pozneje.

Kobe, Sasebo in Kure, mornarične baze, so bili tarča napada iz zraka. Bombe so razbile mnogo objektov in razvile ogromne požare.

Manila, Filipini, 21. marca.—Ameriške čete, ki so invadirale otok Panay zadnji ponedeljek, so skupirale japonsko letališče pri Iloilo, glavnemu mestu tega otoka, poročal glavni stan generala Douglasa MacArthura.

Ekote štiridesete divizije so prodirle 25 milj daleč v notranjost otoka in zasedle Janiayu, Pototan in Barotac Nuevo. Z ameriški silami kooperirajo filipinski gerilci pri čiščenju otoka.

Mandalaj, Burma, 21. marca.—To staro burmsko mesto so okupirale britske čete po zdrbitvi japonske sile. Okupacijo je naznanil admiral Louis Mountbatten, poveljnik zavezniških sil v južnovzhodni Aziji.

Japonci so držali Mandalaj dve leti, deset mesecev in devetnajst dni.

Pariz, 21. marca.—Kolone tretje in sedme ameriške arma-

de so se združile v Saarski industrijski kotlini po zdrobitvi odpora nemških sil na zapadni strani Rene in Palatinatu se je rušil pod udarci tretje in sedme ameriške armade. Saarska kotlina je odrezana od ostale Nemčije. Od oborožene nemške sile 80,000 vojakov je ostalo samo 10,000 in znamenja kažejo, da bodo tudi ti uničeni. Okolne kolone tretje armade se bližajo Ludwigsbafen in Mannheimu, središču kemične industrije. Prve kolone so oddaljene le štiri milje od Ludwigsbafena.

Nemške izgube znašajo čez 70,000 ubitih, ranjenih in ujetih vojakov. Le nekaj tisoč nemških vojakov, ostankov dveh armad, se še nahaja v kotlini. Priprave so v teku za masno prekoračenje ameriških kolon reke Rene.

Američani so okupirali Saarbruecken, Zweibruecken in Worms, stara in zgodovinska nemška mesta. Saarbruecken, glavno mesto Saarske kotline, ki ima 135,000 prebivalcev, in Zweibruecken, 17 milj vzhodno, je zasedla sedma armada, Worms, mesto ob Reni, pa tretja armada.

Kolone tretje armade so prodirale do Mainza, mesta, kjer se reka Main izliva v Reno. To ima 180,000 prebivalcev. Padec Saarbrueckena in Zweibrueckena bo morda rezultiral v evakuaciji vse nemških čet na zapadni strani Rene.

London, 21. marca.—Rusi so okupirali Altdamm, vojaško trdnjavo in predmestje Stettina, luke in glavna mesta Pomeranije, poročala Moskva. Čez pet tisoč Nemcev je padlo v bitki za poost Altdamma. Rusi so zaplenili ogromne količine orožja in streliva. Znamenja kažejo, da bo Stettin kmalu v ruskih rokah.

Druga vest omenja ljute bitke med Rusi in Nemci v Breslavi, glavnemu mestu Zgornje Šlezije. Tretja ruska armada, katere poveljnik je maršal Tolbuhin, je začela ofenzivo proti nemškim silam v severozapadni Ogrski, 58 milj od avstrijske meje. Tolbuhin je zagnal čez 200,000 vojakov v ofenzivo. Rusi so zasedli čez 20 naselbin, med temi Tatro, deset milj južnovzhodno od Komarna, trdnjave ob reki Donavi.

Velika Britanija mora obdržati baze

London, 21. marca.—Konzervativci Frederick Cundiff je rekel v parlamentu, da mora Velika Britanija obdržati mornarične in letalske baze v Sredozemlju, da ne bo Malta nikdar več tako trpela kot je v začetku sedanje vojne. Glavni bazi, kateri morata ostati pod britsko kontrolo, sta v Tripolu in Bengazu. Obe sta potrebni za protekcijsko. Cundiff je dejal, da se mora Velika Britanija boriti za svoje interese v tej vojni, ne za ohranitev italijanskih kolonij v Afriki.

Jeklarska unija preklicala stavko

Gary, Ind., 21. marca.—Krajevna jeklarska unija je preklicala stavko proti Carnegie-Illinois Steel Corp. Trajala je šest dni in zavirala produkcijo. V konflikt je posegel federalni delavski departament in ga izravnaval. Vsi stavkarji so se danes vrnilo na delo.

Panika v japonskih mestih

Bombe povzročile ogromno škodo

Washington, D. C., 21. marca.—Japonska radijska poročila vsebujejo priznanje o paniki v Tokiju, Nogaji, Osaki in drugih mestih kot posledici ameriških bombnih napadov. Avtoritete so odredile organiziranje civilne armade in evakuacijo prebivalcev iz petih največjih japonskih mest.

List Asahi pravi, da število žrtev v Tokiju, Nagoji in Osaki ni majhno. Domej, časniška agencija, poroča, da so ameriške bombe povzročile ogromno škodo. "Zažigalne in razstrelilne bombe so padale kot toča na prebivalce," pravi agencija.

Ruska časniška agencija Tass opisuje paniko in teror med Japonci v poročilu iz Tokija. To pravi, da so avtoritete izgubile kontrolo nad položajem. Več tisoč ljudi je pobegnilo iz japonskih mest.

Sporazum o svobodi tiska

Grupa ameriških urednikov zapustila Moskvo

Moskva, 21. marca.—Diskuzije o svobodi tiska so ugodile pot dosegli sporazuma. Te so se vršile med člani odbora Zveze ameriških urednikov in žurnalistov ter uradniki Sovjetske unije.

Člani odbora so potovali po Evropi v interesu svobode tiska. Ti so Wilbur Forrest, pomožni urednik newyorškega lista Herald Tribune; Ralph McGill, prednik lista Atlanta Constitution, in Carl Ackerman, dekan žurnalističnega oddelka univerze Columbia v New Yorku. Moskvo, kjer so se mudili teden dni, so zapustili zadnjo soboto.

Pred odhodom iz Moskve so podali izjavo, "da so bile diskuzije s sovjetskimi uredniki in časnikarji odkritosrčne. Izmenjava so bila mnenja o svobodi tiska. Obe, Rusija in Amerika, sta stopili na mednarodno polje kot zavezniči v tej vojni. Odbor se popolnoma strinja z odgovornimi sovjetskimi uradniki, ki so izjavili, da se bo našla pot za rešitev poveljnih problemov in svobodno izmenjavo novic in informacij."

Grčija dobila nadaljnji ameriški parnik

Washington, D. C., 21. febr.—Administracija za pomorsko plovo poroča, da je ugodila prošnji grške vlade, naj ji izroči nadaljnji ameriški parnik tipa Liberty za prevažanje živil in drugih potrebščin. Doslej je ameriška vlada izročila 14 parnikov Grčiji. Ti plujejo pod grško zastavo, toda lastništvo je ostalo v ameriških rokah. Atenska vlada je določila 300,000,000 drahem za popravilne pomoči in drugih naprav v Pirejih in Solunu. Delo bo nadziral mornarični minister.

Zena britskega premierja obišče Rusijo

London, 21. marca.—Zena premierja Winston Churchill je naznanila, da je sprejela povabilo sovjetske vlade, naj obišče Rusijo. Izjavila je, da bo kmalu odpotovala v Moskvo in da bo ostala v Rusiji več tednov.

VOJNI VIHAR ZAJEL NEMŠKE CIVILISTE

Hitler odredil ustrelitev družin dezertarjev

DELAVCI ZAPUŠČAJO TOVARNE

London, 21. marca.—Vse ceste, ki vodijo iz Porenja in Saarske kotline, so natrpane z bežečimi nemškimi civilisti. Nekateri porivajo vozičke, naložene z imetjem, ki jim je še ostalo, dočim drugi nosijo kovčke ali pa beže praznih rok.

Zmešnjava med civilisti se ne da opisati. Poročila iz Nemčije in nevtralnih držav govore o konfuziji, ki je nastala kot posledica prodiranja ameriških, britskih in ruskih armad in bombnih napadov na nemška mesta in industrijska središča.

Vojaške avtoritete so preklinalce dopustile in odredile registracijo civilnih beguncev v obupnem poskusu, da vzpostavijo red v kaotičnem rajhu. Vest iz Sofije pravi, da so nemški ujetniki povedali, da je Hitler iz bojazni pred masnimi kapitulacijami odredil ustrelitev družin nemških vojakov, ki dezertirajo iz armade ali se podajo sovražniku.

Uradna nacijska časniška agencija DNB je priznala, da delavci zapuščajo tovarne v mestih, katerim se bližajo zavezniške armade in beže v centralno Nemčijo. "Nemški vojaki so izgubili stike s svojimi enotami in poveljniki," pravi agencija. "Iz tega razloga so bile uveljavljene nove regulacije o kontroli vojakov in civilistov."

Vlada je uveljavila nove regulacije, da strne vse razpoložljive sile za obrambo Nemčije. Vojaški dopusti so bili preklicani. Izjema velja le za bolne in ranjene vojake.

Vse osebe, ki so zapustile svoja bivališča v dobi od januarja tega leta, se morajo registrirati v policijskih uradih v krajih, v katerih se zdaj nahajajo. Moški čil starosti 16 do 60 let, ki niso bili pozvani v armado, se morajo registrirati v distriktnih vojaških uradih. Oni, ki se bi skušali izogniti dolžnosti, bodo kaznovani kot dezertarji.

Zadeva kaznovanja vojnih zločincev

Cehoslovaška vlada sestavlja noto

London, 21. marca.—Doznava se, da se je čehoslovaška vlada odločila za akcijo proti vojnim zločincem. Sestavila je že noto, katere bo predložena konferenci Združenih narodov, ki se prične 25. aprila v San Franciscu, Cal.

Vlada je zavzela stališče, da je vprašanje kaznovanja vojnih zločincev velike važnosti v prizadevanjih za ustanovitev svetovne zaščitne organizacije. O tem bo razprava na konferenci v San Franciscu.

Uradno glasilo čehoslovaške vlade bo objavilo članek s poudarjenjem njenega stališča. Vlada bo priporočala med drugim, da vse države, ki so bile in so še udeležene v borbi proti skupnemu sovražniku, dobe predstavništvo v komisiji za kaznovanje vojnih zločincev. Konferenca v San Franciscu naj bi objavila deklaracijo s tolačenjem vojnih zločinov.

Lord Wright, ačelnik komisije Združenih narodov za kaznovanje vojnih zločincev, je naznanil v zbornici lordov, da je diktator Hitler na listi vojnih zločincev. Na tej listi so tudi Goering, Goebbels, Himmler in drugi voditelji nacijske stranke.

Domače vesti

Ranjen na Filipinih

Slovan, Pa.—Družina Mlatnik je bila uradno obveščena, da je bil njen sin Sgt. John Mlatnik 12. febr. ranjen na Filipinih. Oglasil se je tudi sam, da se zdravi v Novi Gvineji in da se mu obrača na bolje. On je član društva 241 SNPJ, kakor tudi njegov brat Frank, ki se nahaja na zapadni fronti.

V nemškem ujetništvu

Export, Pa.—Alexander Skerly je prejel vest od vojne oblasti, da se njegov sin S/Sgt. Henry Skerly nahaja v ujetništvu v Nemčiji. Bil je pogrešan od 18. dec. in je član društva 758 SNPJ.

Padel v vojni

Pittsburg, Ill.—Dne 1. febr. je padel na zapadni fronti Cpl. Victor Eskra, star 20 let in član društva 445 SNPJ. Preko morja je bil poslan v začetku januarja t. l. in tri tedne pozneje je padel. Zapuščata starša, dva brata (enega v armadi) in več drugih sorodnikov.

Vprašanje garancije letne plače

Predsednik Roosevelt odredil študijo

Washington, D. C., 21. marca.—Predsednik Roosevelt je izjavil, da je vprašanje garancije letne plače tesno povezano s preureditvijo industrije, ki so zdaj udeležene v vojni produkciji, za produkcijo civilnih potrebščin po zaključenju vojne, zaneseno pa je instruiral člane posvetovalnega odbora administracije za vojno mobilizacijo, naj študirajo to vprašanje. Ugotove naj, ali se more tak načrt izvajati v ameriških industrijah.

Roosevelt ni dal zagotovila, da bo priporočal izvajanje načrta. Nekatere industrije bi lahko garantirale letne plače, druge pa ne. Predsednik je na sestanku s članikarji dejal, da posveča pozornost temu vprašanju že več let.

Posvetovalni odbor, čigar načelnik je Max Gardner, bivši guvernir Severne Karoline, se bo takoj lotil dela. Odbor tvori predstavniki delavcev, industrijcev, javnosti in farmarjev. Člani tega odbora so med drugim Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij; Eric Johnston, predsednik Ameriške trgovske zbornice; Albert Gross, načelnik organizacije National Grange, in Anna Rosenberg, članica komisije za mobilizacijo delovne sile.

Roosevelt in William H. Davis, načelnik urada ekonomske stabilizacije, sta ponovno naglasila opozicijo proti reviziji mednarodne formule malega jekla. Unije Kongresa industrijskih organizacij, Ameriške delavske federacije in voditelji železniških bratovščin še vedno vodijo kampanjo za revizijo te formule. Glavni argument je, da cene stalno naraščajo, dočim so mezde ustajljene.

Ameriška bankirja dospela v Manila

Manila, Filipini, 21. marca.—Donald L. Ballantyne in William J. Lamneck, direktorja Chase National banke v New Yorku, sta dospela sem na povabilo filipinskega predsednika Osmena, da mu pomagata pri rehabilitaciji bank. Ameriške in britanske banke na Filipinih so bile formalno likvidirane po izbruhu vojne. Japonci so prevzeli nekatere filipinske banke in te so nesolventne.

Važne diskuzije v Belgradu

Vprašanje oblike bodoče vlade

Belgrad, 21. marca.—Diskuzije o obliki jugoslovanske vlade v bodočnosti se nadaljujejo, kar je razumljivo po dolgih letih diktature in nemške okupacije dežele. Prav tako je razumljivo, zakaj oni, ki so se odločno in junaško borili za osvoboditev Jugoslavije, zahtevajo glavno besedo pri formiranju nove vlade.

Sedanji režim, čigar predsednik je maršal Tito, je prevzel oblast na podlagi sklenjenega kompromisa. V tem so reprezentirani najboljši elementi bivše ubežne vlade in partizani. Borba, glasilo komunistov, je odgovorila na britska vprašanja, kakšno vlado naj dobi Jugoslavija.

Borba je objavila članek pisatelja Borisa Zihlerja. On pravi med drugim, "da je borba proti nacijskim okupacijskim silam spremenila oblike dežele. Jugoslovanska ljudstva, zapuščena in izdana po svojih bivših voditeljih, so se dvignila na noge z lastno močjo in vodila težko borbo proti invaderjem brez pomoči bojazljivcev. Ti boritelji se ne morejo klasificirati po starih političnih ali strankarskih standardih. Od onih, ki so ostali doma in se borili proti invaderjem, se ne more pričakovati ali zahtevati, naj se podvržejo vladni moči, ki so pobegnili iz Jugoslavije in živeli v izgnanstvu ali pa bili v službi nemške armade."

Zihler dalje pravi, da bistvo demokracije je, da mora ljudstvo vladati. Ono mora v polnem obsegu uporabljati demokratske pravice, to pa zahteva popolno harmonijo med državno politiko in življenjskimi interesi ljudstva.

Četno je, da bodo v Jugoslaviji, kakor v Franciji, dobili levji delež v vladanju dežele v po-vojni dobi oni, ki so tvegali življenja v borbi proti invaderjem.

Mannerheim bo morda resigniral

London, 21. marca.—Finski predsednik Karl Gustav von Mannerheim bo morda resigniral, ker so levičarske grupe zmagale pri volitvah. Ta stari oristokrat, bivši častnik v armadi carske Rusije, je postal finški nacionalist in vodil svojo deželo v katastrofalno vojno. Če bo resigniral, kar je možno, ga bo najbrže nasledil premier Juno Paasikivi.

Zastoj v pogajanjih med rudarji in operatorji

Washington, D. C., 21. febr.—V pogajanjih med rudarsko unijo UMWA in operatorji je nastal zastoj. Slednji so povedali Johnu L. Lewisu, predsedniku unije, da ne bodo sprejeli njegovih zahtev. Možnost je, da bo vlada posegla v zastoj in skušala izsiliti obnovo pogajanj glede sklenitve nove pogodbe.

Obsodbe bolgarskih vojaških častnikov

London, 21. marca.—Ljudsko sodišče v Sofiji je obsodilo 30 visokih vojaških častnikov v smrt, 65 pa v dosmrtni zapor. Vsi so bili spoznani za krive, da so poglani Bolgarijo v vojno na strani nacijske Nemčije. Med onimi, ki so bili obsojeni v smrt, je general Konstantin Lukaš, bivši šef generalnega štaba.

Pisarniški delavci končali stavko

Hollywood, Cal., 21. marca.—Štiri tisoč članov unije pisarniških delavcev je končalo stavko in se vrnilo na delo. Ti so stavkali proti filmskim kompanijam. Konflikt je bil izravnán po dosegli kompromisa.

MILIJON AMERIŠKIH VOJAKOV NA BOJIŠČIH

Ostali milijoni v ozadju front

PROBLEM ZALAGANJA OBOROŽENIH SIL

Washington, D. C., 21. marca.—Dasi ima Amerika čez enajst milijonov mož pod orožjem, je v dejanskih akcijah na bojiščih samo 50 divizij, okrog milijon vojakov, po analizi, objavljeni v tedniku Human Events, ki izhaja v Washingtonu. Urednik tega tednika je Frank C. Hanighen.

Kot razlog nizke proporcije vojakov v akciji, navaja Hanighen ogromne razdalje med Ameriko in bojišči v Evropi ter na Pacifiku, katere črpa vojaške sile. Kardinalno načelo vojaške vede ni vsem razumljivo, ker ne vedo, da morajo vojaki vzdrževati komunikacijske linije in skrbeti za nasičevanje in zalaganje čet na frontah s potrebnim materialom.

Vojaški veščaki pravijo, da bi lahko Amerika postavila tristo divizij na fronto, če bi bila ta na primer v državi New Jersey. Največja sila, katero Amerika lahko postavi na fronto ob Reni v Nemčiji, bi bila sto divizij. Če bi bila fronta v Apeninskih gorah v Italiji, bi Amerika lahko imela tam 80 divizij.

Zavezniški glavni stan je v novembru preteklega leta naznanil, da je zavezniška sila na zapadni fronti štela 37 divizij. Britski maršal Montgomery je 1. decembra izjavil, da imajo Nemci 70 divizij ob Siegfriedovi liniji. Na 16. decembra so Nemci začeli veliko protiofenzivo. Ker so imeli večje število vojakov, so lahko prebili ameriške linije in udri v Belgijo.

Moderni sistem dobavljanja in komunikacij zahteva veliko silo, kar vojaški veščaki vedo. Čete na kopnem in sile v zraku zahtevajo ogromno število tehnikov in inženirjev. Čim večja je daljava do bojišč, toliko več je potrebna za dostavljanje materiala četam v akcijah na frontah. Inženirski bataljoni, vojaška policija, sanitetjske in druge enote povečavajo armade v ozadju sil, ki so v dejanskih akcijah proti sovražniku. Complicirani značaj moderne vojne je ustvaril nove ovire in zapreke.

Argentinska vlada se je obotavlja

Buenos Aires, Argentina, 21. marca.—Člani vlade so zaključili svojo sejo, na kateri so razpravljali o zunanjih zadevah in prelomu odnosov z Nemčijo in Japonsko. Napoved, da se bo Argentina pridružila Združenim narodom, se ni uresničila. Ali se bodo člani kabineta ponovno sestali in razpravljali o prelomu z ošičem, naznanilo ne omenja.

Francoski civilisti v službi ameriške armade

Pariz, 21. marca.—Čez 50,000 francoskih civilistov v pariškem distriktu je v službi ameriške armade. To dejstvo je razkril major Henry Sanderson, načelnik oddelka za dobavljanje delovne sile.

Delavci v Porurju posvarjeni

Pariz, 21. marca.—General Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi, je objavil proklamacijo, namenjeno tujim delavcem in civilistom v nemškem Porurju. Ta vključuje svarilo in opozorilo, naj zapuste Porurje, preden postane smrtna past.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina za Združene države (laven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih (članov se ne vračajo). Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla narodnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Mehiška konferenca

Ce je soditi po številu sprejetih resolucij, je bila vseameriška konferenca v Mexico Cityju velik uspeh. Predloženih je bilo okrog 225 resolucij, sprejetih pa 60. Vse te resolucije so se tikale političnih, gospodarskih in socialnih vprašanj ter nove Lige narodov, kateri bo definitivno položen temelj na prihodnji konferenci združenih narodov v San Franciscu.

Predstavniki 20 panameriških držav so torej prišli dobro oboroženi s te vrste municijo. In kjer je na takem zborovanju dosti resolucij, pomeni, da je tudi dosti perečih vprašanj, s katerimi se bavijo diplomati. Teh vprašanj je bilo tudi na tem zborovanju toliko, da jih je ostalo še za par konferenc. Ene teh konferenc se bo vršila meseca junija in se bo bavila predvsem z ekonomskimi problemi. Druga konferenca pa se bo bavila s političnimi vprašanji v zvezi z rehabilitacijo Panameriške unije, ki je bila zadnja leta po zaslugi Washingtona položena na polico.

★ ★ ★

To konferenco je faktično izsilila Argentina, ki je gospodarsko najmočnejša država v latinski Ameriki. Njena zunanja trgovina, predvsem izvozna, je na primer večja kot vse ostale Centralne in Južne Amerike z Mehiko vred. Zadnja leta je prišla na črno listo Združenih držav, in sicer ne zato, ker je pod svoje vrste klerofašistično diktaturo, ampak vsled tega, ker ni hotela slediti po politični žrnici našega državnega departmanta—pretrgati diplomatske odnose s osiščem in mu napovedati vojno.

Ampak tudi španski diktator Franco ni storil tega, marveč je bil vsa leta odprto na strani Hitlerja in mu poslal še nekaj fašističnih divizij na rusko fronto. Kljub temu pa je bil njegov režim ves čas "persona grata" v Washingtonu, kakor je tudi še danes. In "persona grata per excellence" je tudi Vargasov režim v Braziliji, ki ni nič manj fašističen kot je zadnja leta argentinska vlada. Tudi več drugih držav v latinski Ameriki je pod peto totalitarnih režimov sličnega kalibra.

Ker je argentinskim klerofašističnim diktatorjem dobro znano, da kljub lepo donečim deklaracijam državnikov ameriška zunanja politika ne bazira na kakšni demokratični ideologiji, marveč zgolj na oportunitizmu, je od Panameriške unije zahtevala, da skliče konferenco, ki naj zasliši Argentino. Da to zborovanje prepreči, je naš državni departament pridobil mehiško vlado za sklicanje vseameriške konference izven Panameriške unije, da tako izloči garjevo ovco—Argentino.

Kljub vsemu manevriranju se Ameriki ni posrečilo popolnoma odstraniti te garjeve ovce. To konferenco je strašila njena senca od začetka do konca. Kot smo čitali v poročilih, je Argentina imela veliko prijateljev med delegacijami latinskih držav. Mnogi so želeli, da bi jo konferenca formalno pozvala na zborovanje, ampak obveljala je volja ameriške delegacije. Glede Argentine je bil sprejet ta kompromis, da je konferenca formalno izrekla željo, da bo Argentina zastopana na bodočih vseameriških konferencah, kakor tudi na zborovanju združenih narodov v San Franciscu. Most je bil torej položen za spravo med Ameriko in Argentino.

Ne mislimo biti sodniki, da-li je ameriška politika dobra ali slaba napram Argentini. Na obeh straneh so namreč močni argumenti. Z demokratičnega stališča je ta politika pravilna, ampak demokracija je tukaj postransko vprašanje, kar je razvidno iz dejstva, da je Amerika v dobrih odnosih s krvavim Francovim režimom v Španiji, prav tako z Brazilijo in drugimi diktaturami. Na drugi strani je po mnenju mnogih opazovalcev Amerika s to politiko le utrčila sedanji argentinski režim, ker je fašistom dala v roke orožje, da so zabrenkali na nacionalistične strune in ustvarili močan šovinistični val v deželi. Toda povrnimo se na mehiško konferenco.

★ ★ ★

Njen najvažnejši zaključek je izjava, znana kot čapultepeška deklaracija in nanašajoča se na kolektivno zaščito vseh držav tega kontinenta. V tej izjavi so se vse panameriške države zavezale, da bodo skupno nastopile z orožjem proti vsakemu agresorju na tem kontinentu.

Ta izjava je značilna iz več razlogov. Prvič je predvsem naperjena proti "domačim" agresorjem—proti tej ali oni latinski državi, ki bi se hotela spraviti nad to ali drugo sosedo. Indirektno je največ naperjena proti Argentini, ki se zadnja leta mrzlično oborožuje, in to po mnenju mnogih za agresijo. Posebno v Čileju je zadnje čase zavladal precej velik strah. Vojaška klika, ki drži Argentino v svoji pesti, seveda pravi—kot trdi vsaka država—da se oborožuje za obrambo.

Drugič je značilna vsled tega, ker v bistvu pomeni, da so latinske države s to izjavo takorekoč pooblastile Ameriko kot najmočnejšo silo, nai v primeru agresije nastopi proti vsaki državi na tem kontinentu s svojo veliko gorjačo. Še bolj značilno pa je, da je iniciativa za to deklaracijo prišla iz latinske Amerike, ki se je v preteklosti tresla pred ameriškim imperializmom, ki je nastopal proti "banditom" tudi z orožjem, in to posebno v Mehiki in Centralni Ameriki. Ta izjava kaže, da se je zadnja leta ta strah precej razblinil, odkar je Rooseveltova administracija uvedla politiko dobrega sosedstva.

Ta deklaracija je le začasni ukren, kajti velja le, dokler traja ta vojna; toda po ustanovitvi nove Lige narodov bo skoraj gotovo sprejeta v trajni obliki, kar bi pomenilo, da bi ta kontinent organiziral svoj lastni sistem kolektivne zaščite v območju Lige.

Med zaključki je tudi resolucija, ki priznava delavstvu pravico do organizacije, kolektivnega pogajanja in stavke. Vsaj na papirju je tudi demokracija dobila več poklonov, ampak važnejše je, koliko bodo ta načela postala mесо in kri.

Glasovi iz naselbin

PRIPRIDEV V POČAST ŽRTVAM V BORBI ZA OSVOBOJENJE

New York. — Dne 25. marca, na Cvetno nedeljo bo štiri leta, odkar je vdrl nasilni in barbarški sovražnik od severa in juga v Jugoslavijo ter pričel dobesedno izvajati svoj načrt iztrebljanja in usuznjevanja ljudstva. Slovenija je bila pribita na Križ s treh strani. Pri živem telesu so trgali z nje kose mesa in tulili v svet, da je slovenski narod že prenehal obstajati.

Toda slovenski narod je ves čas živel, je trpel pod strahotno oblastjo okupatorja, gledal kako mu odvajajo najboljše sinove in najzornije hčere ter nadebudno deco. Videl je, kako se napaja zemlja slovenska s krvjo mučenikov in mučenic, kako požira ogenj slovenske vasi in trge ... domačije pridnih slovenskih kmetičev, kako postaja vsa domovina, od enega konca do drugega, ena sama velika bolečina, en sam krik po osveti, klic po borbi — borbi proti kletemu barbaru, kateremu so se predali celo ničvredni in strahopetni ter oportunistični domači izdajalci.

In kakor biser iz školjke se je porodila iz narodove velike bolečine borba, skozi kakršne slovenski človek še ni šel tekom vse svoje zgodovine. Narodič, proglašen za mrtvega, izginolega, docela v tla poteptanega, je naenkrat dvignil svojo golo in okrvavljeno desnico in je zamahnil proti sovražniku s silo in odločnostjo, ki je stokrat močnejšemu in krutemu sovragu zaprla sapo.

"Banditi!" je vpila krvoželjna tolpa od juga in od severa. "Banditi!" so vpili domači garjevi v domačih mejah in v komodnem begu. Vses svet so hoteli prepričati, da je njih sveta dolžnost, pobiti te "bandite" ... te od mrtvih vstale borce, ki so jih udarili v obraz z golo pestjo ... ki so jim trgali orožje iz rok in šli v borbo proti njim, da rešijo domovino, da preprečijo uničenje pogin naroda.

"Banditi!" ... Precej časa je težak zastor zastiral pravo sliko. Oni, ki so poslušali in čitali propagando proti "banditom", so ali verjeli in nasledili tej propagandi, ali pa oklevali, počepali neodločno na platu in čakali kaj gotovega predno bi se izrekli za borce, ki jih je fašistična svojata, domača in tuja, krstila za bandite, razbojnike etc. In res je prišel dan, ko se je zastor pretrgal na dvoje in se je izkazalo, da so imeli od vsega začetka prav vsi oni, ki niso hoteli varjeti vladni gospodi, ki je v begstvu imenito živel in jugoslovanskih žuljev ... Izkazalo se je, da je bilo "banditstvo" od vsega začetka narodna borba za osvobodjenje ... borba, katero so kot tako končno priznali tudi veliki zavezniki. Mali slovenski narod se je boril na strani zaveznikov medtem, ko so sovražniki in njihovi izdajalski domači podrepaniki tlačili in zakrivali to borbo, skušajoč jo prikazati v nepravilni luči.

Kaj ne, vse te in še mnoge druge stvari nam prihajajo v spomin, ko pomislimo na Cvetno nedeljo, ki se bliža. A najbolj se bomo oddolžili trpečemu

narodu doma za vse njegovo krvavo prizadevanje v tej skupni vojni zaveznikov proti črnim silam mračnjastva, če se na Cvetno nedeljo zberemo skupaj in tako počastimo spomin onih, ki so padli, ter se poklonimo borem, ki borbo osvobodjenja vodijo naprej do zmagovitega konca, ko bo osvobodjena Slovenija in ves ostali svet, sedaj vzdihujoč pod težo vojnega gorja.

Newyorški Slovenci so vabljeni, da pridejo v Slovenski dom na 253 Irving Avenue, Brooklyn, kjer se bo vršila prireditev v spomin četrte obletnice napada na Jugoslavijo ... na Slovenijo, našo rodno domovino, našo zaveznico. Da, pridite v Dom na Cvetno nedeljo, 25. marca in pokažite, da čutite s svojimi brati in sestrami, katerih srčnost, poštenost in značajnost ter vztrajnost v te vojni obšedujejo vsi, ki so imeli priliko priti na slovenska tla in si ogledati to neprimerljivo borbo malega naroda od blizu na lastne oči.

Prireditev je vstopnine prosta. Uživali boste tudi ob lepem programu, ki bo podan, torej ne zamudite obhajanja te zgodovinske obletnice. Pričetek ob navadnem času, tako okrog petih popoldan ali še prej, če boste prišli pravočasno.

Smrt fašizmu! Svoboda narodu! Slava vsem padlim junakom in junakinjam! Njih žrtve so doprinos k zmagi, ki se bliža ... doprinos k miru, ki ga bo svet oblikoval po tej vojni ... doprinos k lepši bodočnosti zame, za vse. Ne pozabimo na ta dejstva na Cvetno nedeljo. — Za odbor,

K. A.

NA CVETNO NEDELJO ...

Cleveland, Ohio. — Ni je danes skoro več najti zavedne organizacije ali skupine v Ameriki, katere člani se še ne bi zbudili in se zavedli, da nas kličejo naši rodni bratje onkraj oceana, da jih rešimo iz najhujše stiske in pomanjkanja. Posebno kulturne skupine so moralno obvezane, da dajo pobudo vsem ostalim organizacijam, ker od teh skupin se pričakuje večjega in globljega razumevanja.

In na Cvetno nedeljo, ob 7. uri zvečer, bo skupina pevcev Glasbene matice podala lep in izbran koncert za trpeče v domovini. Kar želimo od naše publike je, da napolni dvorano Slovenskega narodnega doma. Vstopnina h koncertu je le dolar in imeli boste od njega dvojno zadoščenje in dvojen užitek. S tem svojim prispevkom boste pomagali najpotrebnejšemu in najbolj oboževanemu narodu v boju proti fašizmu in poleg tega boste imeli priliko poslušati petje, kakršnega ne morete slišati nikjer drugje v ameriški Sloveniji.

Ali je to kaka žrtev? Nikakor. Nudi se vam le krasen duševni užitek. Marsikdo se bo tako navdušil, da bo posegel še globlje v žep z opombo: Ker ne morem drugače pomagati našim zaslužnim in hrabrim slovenskim borem, se bom pa izkazal na tak način ... Saj vemo, pri pesmi in vinu je vedno dobra volja in radodarna roka. Koncerta ne bom opisavala. Zado-

stuje naj zagotovilo, da ga bodo podali pevci Glasbene matice.

Danes ne obstajajo več dvomi in bojazni, kakšen način vlade bo dobila nova in prerajena Jugoslavija. V novi jugoslovanski vladi so dobile svoje zastopstvo vse stranke in narodnosti. In do vsega tega jim nismo ameriški Slovenci veliko pomagali. Žalibože se s tem ne bomo smeli preveč ponašati. To zlato svobodo so si priborili sami s svojimi žilavimi rokami, s svojim bistrim razumom in s trdno in neomajno željo ter vztrajnostjo, da hočejo biti sami svoji gospodje na svoji lastni zemlji. In odkar jim proži roko prijateljstva in zaščite močna Rusija, se obetajo našim ljudem lepši časi in človekavredno življenje. Ne bodo se več upali tuji in domači lakomneži izkoriščati to ubogo ljudsko paro.

Za publicistijski odbor
podružnice št. 39 SANSa:
Tončka Simčič.

SINOVA PREMEŠČENA

Youngstown, O. — V mojem dopisu sem poročala, da se moja sinova nahajata v tretji ameriški armadi, sedaj pa sem prejela pismo, v katerem poročata, da sta bila prestavljena iz tretje v deveto ameriško armado in sta v Nemčiji. Poštna številka pa je ista.

Mary Nemeč.

JUGOSLOVANSKI ČASTNIK IŠČE TETO

Čenjeno uredništvo Prosvete! Obracem se na Vas s sledečo prošnjo: V Toledu, Ohio, živi moja teta Roza Štanol (Ptamol?), rojena v Prekorju pri Celju. Njenega točnega naslova ne vem, zato Vas prosim, ako ga morete ugotoviti, da mi ga sporočite.

Oprostite mojemu nadlegovanju, toda nimam druge možnosti, kakor da sem se obrnil na Vaš list, katerega poznam še iz pred vojne dobe.

Ako ugotovite, kje živi moja teta Roza Štanol, sporočite ji, da je moj oče Ivan zdrav v Srbiji. Prav tako sta živa in zdrava tudi mama Bogdana in brat Branko, ki sta z očetom v Srbiji. Pred kratkim je bil pri njih Peter, sin tete Mice. Strica Franc in Tone pa sta na posestvih. Moja sestra Alenka je v Ljubljani.

Oprostite mojemu nadlegovanju in se Vam že vnaprej iskreno zahvaljujem. Moj naslov je: Lt. Tugomer Prekoršek, 1st Section Royal Yugoslav Military Mission, c/o A. C., C. M. F.

Tugomer Prekoršek.

SPOMIN NA DRAGATUŠ

Sharon, Pa. — V Prosveti se je po dolgem času posvetilo ime Dragatuš v Belokrajini. V meni so se zbudili spomini iz otroških let, ki so danes sladki, a tedaj se mi je zdelo življenje prava križava pot. Sicer pa je bila trnjeva. Vsak dan sem moral hoditi v šolo v eno uro oddaljen Dragatuš. Pot je bila zelo slaba, posebno ob slabem vremenu. Moral sem iti tudi v cerkev in četudi bi padale gnojne vile izpod neba. Sem pa toliko več odpustkov dobil, kakor je dejala moja dobra mati.

Dobro se spominjam tistega lepega popoldneva pred 42 leti, ko me je mama prvič praznično oblekla v hlače (brageše), ki so bile narejene doma. Do tedaj sem nosil kikelco ali dugajso iz domačega platna. To sem bil ponosen! Od zdaj naprej bom res pravi fant, mi je dejala mati.

Prvič sem se podal na dolgo pot v Dragatuš, ko me je mati vpisala v šolo. Takrat sem prvič videl tista dva ogromna zvonika, katere sem do tedaj gledal iz daljave in sta bila videti kakor dva rdeča lončka. Od tedaj naprej se je pričelo moje trpljenje, kako za vsakega, kdor je v šolo hodil.

Ker ni še nihče opisal Dragatuša, čeprav nas je veliko iz tiste fare v tej deželi, ga bom pa jaz, kajti tudi Dragatuš bo imel strašno zgodovino po tej vojni.

Dragatuš je farna vas z 19 vasicami in tremi občinami. Leži malo višje kot ostale vasi, razen štirih, katere so bolj v hribih. V eni teh sem tudi jaz prevel na ta pokvarjeni svet. Dragatuška fara leži med rodovitnimi polji, skozi katere se vijejo trije bistri potoki. Skozi pelje tudi državna cesta iz Črnomlja na Vinico ob Kolpi, ka-

kor tudi železnica, ki veze Dolensko z Reko. Na vzhodni strani je visoka Poljanska gora in vsa pokrajina je podobna tisti pesmici "Hišice pod gorami ...". Srce mi vedno zadrhti, kadar slišim omenjeno pesem.

Dragatuš, kakor tudi ostali farani, se je ponašal z ogromno cerkvijo in velikim šolskim poslopjem. Na trgu pa sta bili dve ogromni lipi, kjer smo se farani shajali ob nedeljah. To je bil edini prostor, kjer smo prišli skupaj enkrat na teden in se pogovarjali o vsakdanjem življenju. Pod lipama je imela seveda prostor mladina. Pod eno smo se zbrali iz ene strani fare, pod drugo pa iz druge. Mi smo jih nazivali "šokece", oni pa nas "carapurce", ker smo bili blizu hrvaške meje. Med nami je prišlo večkrat do prask, zlasti na Ivandan, ko je bilo v Dragatušu žegnanje in ob birmi. Drugi dan je bližnji gostilničar zbral skupaj posamezne kole.

Taki smo bili pred prvo svetovno vojno, po vojni pa je bilo vse drugače. Vojna je nas združila in nismo se več tako grdo gledali kot prej, temveč prav nasprotno: zbrali smo se pod eno lipo vsi skupaj in se pogovarjali o vojnih grozotah. Bili smo res kot pravi bratje. Tudi zapeli smo in kadar je zadonela "Pa še enkrat v svojem življenju ...", tedaj je marsikatera verna ženica pozabila, da zvon kliče v cerkev.

V nekem poročilu iz stare domovine sem čital, da je bila cerkev s šolskim poslopjem vred podrt. Slišal sem tudi, da je duhovnik plačal s svojim življenjem. Ako je bil švabobran, ga ne želim, ako pa je bil na osvobodilni strani, ga pa obžalujem, kakor da bi bil moj lastni brat.

Cerkev in šola sta bili res kakor pravi trdnjavi in ni čudno, da so se ljudje notri zatekli v nevarnosti, kar pa je bilo zanje še bolj tragično, kajti prileteli so švabski bombniki in trikrat navallili na vas v enem dnevu.

Dragatuš je tista vas, v kateri so imeli pred leti poizkusne volitve za dr. Mačka, nakar so čaršijski orožniki streljali na množico ter ubili dva ugledna posestnika. Poleg tega pa so zaprli dvanajst drugih kar v šolo in jih imeli zaprte nekaj dni, toda pozneje so jih morali izpustiti, kajti razjarjeni farani so pričeli oblegati poslopje.

V Dragatušu je bilo pred prvo svetovno vojno tudi nekaj napol naprednih mož, kar je bila za sluga nadučitelja Mihe Kosca. Mnogo njegovih učencev se nahaja v Združenih državah. On je bil dober in napreden učitelj in njegovi nauki so mi že veliko koristili. Ker pa je bil preveč napreden, se je moral na pritisk župnika po dolgem obotavljanju preseliti v Bučko. Slišal sem, da je tam umrl, ko je bil še prilično mlad.

Res da smo farani za njim žalovali, toda pomagati nismo mogli, kajti župnik je bil gospodar v fari in moralni smo se mu vsi pokoriti. Kosce je odšel, toda njegovi nauki so živeli še po prvi svetovni vojni.

Math Babor.

O TEM IN ONEM

Hudson, Wyo. — Naj naznam znanec in prijatelj, da je tukaj nenadoma umrl Jakob Porenta, star 65 let in deset mesecev. Bil je član društva Narodni dom št. 183 SNPJ. Doma je bil iz vasi Virnaže pri Skofji Loki na Gorenjskem. V Ameriki je bival 33 let. Tu zapuščajočo ženo Mary, v Reliancu pa bratranca Johna Porento.

Pokojnik je 8. marca še delal, ob polnoči pa je bruhnila kri iz njega, nakar je bil odpeljan v soboto v bolnišnico Lender, toda da ni bilo več pomoči zanj, kajti ob treh zjutraj je že umrl. Za njim žalujejo mnogi, kajti bil je dober prijatelj vsakemu in je bil vedno pripravljen pomagati, bodisi pri tej ali oni stvari. Še zadnji večer sva se pogovarjala o starem kraju, kjer je imel posestvo. Izrazil je bojazen, da bodo najbrže Nemci vse ondote vasi požgali, predno se bodo usisami in tremi občinami. Leži malo višje kot ostale vasi, razen štirih, katere so bolj v hribih. V eni teh sem tudi jaz prevel na ta pokvarjeni svet. Dragatuška fara leži med rodovitnimi polji, skozi katere se vijejo trije bistri potoki. Skozi pelje tudi državna cesta iz Črnomlja na Vinico ob Kolpi, ka-

Prečital sem izjavo, ki jo je podal župnik Jakob Černe ob svoji vrnitvi iz Evrope. Pri Ameriški Domovini bodo gotovo zatulili nad njim, ako bo ljudem govoril, kaj vse je videl v stari domovini. On je bil priča gro-

zotam v okupirani Sloveniji in zaeno tudi sam veliko pretrpel. Župnik Černe je bil tudi svoje čase v Rock Springsu in jaz ga poznam že kakih 35 let. Vem, da je možak in se ne bo podal kukavcem, kakor so pri najsvetejšem, kateri svojim ovčkam vse drugače trobijo kot je resnica. Prepričan sem, da bo imel Černe nekaj časa vsake vrste nasprotnikov, posebno pri Ameriški Domovini, kajti tem ljudem se ne da ničesar dopovedati. Vse besede so bob ob steno in tako Debevec, Ambrozič, Gabrovšek in njih pajdali zavijajo po svoje.

Sicer pa je umljivo, da ju je težko dopovedati, kako je stari domovini — strah jim v kosti, strah pred partizani, ko so toliko zoper nje pisali in govorili.

Pa še nekoliko šale. V Ameriški Domovini sem tudi čital o veliki dobrotljivosti sv. Jožefa. V nekem kraju so neke sestre imeli veliko zaupanje v Jožefa ter so ga postavile v prazno klet, ker ni bilo premoga, a drugi dan je bila polna klet premoga. Svetnika je menda zeblo, pa je prinesel premoga. Za praznike pa so sestre (menda usmiljene sestre) hotele postreči revežem, toda imele so so malo torte. Toda tudi to pot je prišla "čudežna" pomoč: neka skrivnostna žena je prinesla velik kolač. Kaj takega bi se prileglo tudi nam pečlarjem, še bolj pa našim revežem v stari domovini. Zakaj ne bi sv. Jožef pomagal njim, saj je patron kranjske dežele? ...

Newburški novičar pravi, da je Stalin cinik, ker večkrat reče, kaj slabega o papežu. Kako pa naj reče kaj dobrega o njemu, kajti papež se je očitno večkrat pokazal, da je Hitlerjev in Mussolinijev lakaj. Stalin ima najbrže tako srečo v vojni, ker ima za patrona sv. Jožefa ...

Hitler je dejal, da je Bog z Nemci in zato bodo zmagali. Ako bi bilo res kaj takega močnega, potem bi bilo najbolje, da bi tudi Roosevelt poklical naše vojaške domov, da jih ne bodo naciji pobili. Ako je Bog, tako vsemogočen, zakaj pa ne ustavi zaveznikov, ki prodirajo po "sveti" nemški zemlji. Ej, ti novičar, le se bolj potegni svoje ovce in koštrune za nos, seveda, dokler ti bodo verjeli.

Sv. Jožef je bil res lahko vesel, ko je prišel takol poceni do žene, katero mu je daroval kralj David, povrhu pa še osla. Kdo je bil oče Kristusa pa newburški novičar ne pove. Ako bi povedal, bi ga farizeji okrog Ameriške Domovine proglasili za brezverca.

Na koncu pa rečem, naj se papež in duhovniki drže svojega dela in naj se ne vtikajo v take moze kot sta Roosevelt in stric Jože iz Rusije.

J. Pinter.

JOŽEFOVO V WINDSORJU

Windsor, Kanada. — Pri nas že več let praznujemo praznik sv. Jožefa, ki je patron mnogih Slovencev in Slovenk. Na Kranjskem, Štajerskem, Korškem, Prekmurskem in Primorskem je poleg Janezov največ Jožefov ali Josipov.

Na Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem na dan sv. Jožefa ni bilo posebnih cerkvenih slavnosti, pač pa so se domači Jožefi in Josipi, Pepce in Jožefi zbrali skupaj v bližnji gostilni in praznovali god svojega patrona.

Slovenski Jožefi in Jožefi v Windsorju so zbrali dan sv. Jožefa za slovenski dan. Vse prave kažejo, da bo letošnja Jožefova slavnost pristno slovenska, po običajih vseh Jožefov, Joškov in Josepin.

Jože v Rusiji, Jože v Jugoslaviji, Jože Vidmar je predsednik Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta, predsednik društva v Windsorju pa je tudi Jože, tajnik podpornega društva — Jože, danaj to; Jože, pojdi tja; bo že Jože vse preskrbil — Jožetom so dane naloge in dele skoraj vsaki priliki.

Jožeti in prijatelji Jožetov, Josepin, Pepetov in Pepe iz Windsorja in Detroita so vabljeni, da se gotovo udeležijo Jožefovega praznovanja v Windsorju.

Jožefovo se bo vršilo v soboto, 24. marca, v Jugoslovanskem domu na Drouillard rd. Windsor.

Podlipčev Jože

Vojna furtija—smrt in razdejanje—je na vsel črti zadela tudi Vzhodno Prusijo, gnezdo nemških Junkerjev. Levo na sliki je videti kamion ruskih vojakov, ki drve naprej mimo ubitih Nemcev v bližini Interburga.

Slovenija v borbi za svobodo

Mirko G. Kuhel, tajnik SANSa

(Nadaljevanje)

XIII

Osnovno demokratična ustava, ki jo je sprejel slovenski parlament na zasedanju v Črnomlju 19. februarja 1944, spoštuje in štiti pravnomočno lastnino in gotovo ne govori o kakem podržavljenju industrije, kmetij ali katere druge poteze slovenskega gospodarskega življenja.

Večina malih podjetnikov odločno podpira Osvobodilno fronto in partizane in nikjer še ni bilo dokazano, da so na kak način prisiljeni do tega. Mala podjetja obratujejo, toda teh je malo in so večinoma trgovskega značaja. Na prodaj so glavni, toaletne potrebščine in druge podobne malenkosti, ki so ostale v zalogi izza italijanske okupacije, drugega blaga pa ni. Lastnina izdajalcev

Največji veleposestnik na Slovenskem je grof Auersperg, ki ne lastuje samo po naših krajih velika posestva, katera je oddaljal v najem, temveč tudi v Avstriji in Ogrski. Osvobodilna fronta ga smatra za izdajalca, ker je pomagal nacistem, in njegovo premoženje bo zaplenjeno in prevzeto od države. Druga velika izdajca po imenu Van Der Wallis (ali nekaj slinčnega) je ostala lastovalca obširna posestva v Sloveniji. Bil je v tesni zvezi z Italijani in Nemci, toda je pobegnil v Avstrijo, kjer se sedaj skriva.

To so edina privatna posestva v Sloveniji, kjer bi bilo mogoče uvesti kolektivno obdelovanje plodne zemlje, toda v najemu jih imajo posamezne družine, ki ne bi poprej imele svoj obstanek od kmetijstva na tej zemlji. Povzet se ni bil noben korak, vojaški ali civilni, da bi se ta posestva kolektivizirala.

Kolektivno obdelovanje zemlje
Večina slovenskih družin danes sestoji samo iz žensk, otrok in starčkov. Obdelovanje zemlje je trupalno in počasno, kajti narod še vedno uporablja starokopitno poljsko orodje. Reklon plug je že nekaj potrebne. Lansko leto (1944) so posestva bogato obrodila in edino znatno količino kakega "kolektivizma", ki se sme to tako nazivati, je bilo dejstvo, da so ranjenci in invalidi pomagali pri poljskem delu; poslale so jih na delo vojaške oblasti radi pomanjkanja delavcev. V varnih krajih pa pomagajo ženskam in otrokom na kmetijah in poljih pripravljati seno in druge pridelke tudi bataljoni na počitku.

Rekvizicija živeža in voznih sredstev
Edini korak, ki spominja na kolektivizem in katerega so partizani upeljali, je rekvizicija živeža in tovorne živine za vojsko. Oskrbniki za potrebščine v osvobodilni fronti nikoli niso prisilili ne izvede kakšne rekvizicije, ampak bi namreč sam določal ceno živeža ali govedo. Po stari slovenski navadi se mora s kmetom "glahati" za vola, seno, oves itd. V vsakem slučaju je dosežena poštena cena; in če bi se kmet ranil denarja, ki je navadno plačeval v lirah, polovica v parizanskih bondih, dobi uradno potrdilo. V tem je povedano, da bodo po vojni partizanske oblasti vzete vola ali katero drugo žival reč nadomestile z drugo primerne vrednosti.

Vprašanje konj, volov in ovčev za prevažanje ranjencev, rešeno je na ta način, da vsak gospodar daruje rabo svojih konj, volov ali voza en dan ali dva na teden za vojaške namene. Nobena stvar ni vzeta samovoljno. Kakor pri vprašanju volov in ovčev, so tudi pri rekviziciji partizani skrbno previdni, da se narodu ne zamerijo ter da

nosno. Brez te bi se v njegovem življenju ponovile grozote in strahote, kakršne je preživevalo za časa italijanske okupacije. In narod nikoli ne bo pozabil oktobrske (1943) ofenzive, ko so Nemci požigali vasi, streljali nedolžne ljudi in pokradli ves živež in živino.

Med slovenskim narodom in krutim sovražnikom stoji danes narodna vojska. Kot svojo skupno ustanovo jo narod zavestno podpira in zaklada, kajti v nji vidi svojo rešitev in srečnejše dni, katere mu narodna osvobodilna vojska s pomočjo zavezniškov vedno v večji meri uresničuje. (Se nadaljuje.)

Vseslovanski kongres v Sofiji

Sofija. (ONA)—Nedavno je bil zaključen vseslovanski teden na Bolgarskem. Delegati iz Sovjetske Rusije, Jugoslavije, Poljske in Čehoslovaške so se pričeli, da je Bolgarija zdaj trdno zopet povezana s svojimi slovanskimi brati in so odpotovali v tem prepričanju.

Bil je to teden parad, slavnosti in govorov—v Sofiji in vsepovsod po deželi. Začelo se je dne 3. marca, na dan bolgarske osvoboditve z mašo v katedrali Aleksandra Nevskega in velikanske parad, katere se je udeležilo približno 100.000 ljudi. Na poslopju parlamenta so bili razobešeni ogromni portreti maršala Stalina, predsednika Beneša, maršala Tita, Dimitrova in Wande Wasilevske.

Sloga med Slovani je bila poglavitna teza vseh govorov in vseh shodov. Sloga vseh Slovanov v vojni proti Nemčiji, v borbi proti fašizmu in v povojni dobi obnove.

Ta novi panslavizem, katerega cilj je združenje slovanskih narodov na poljih kulture, politike in gospodarstva, je zelo različen od starega carskega panslavizma, zgrajenega na načelih rase. General Milovan Djilas, načelnik jugoslovanske delegacije, je povedal kongresu naslednje:

"Ideja slovanske solidarnosti je danes čisto drugačnja kot v preteklosti. Danes vidimo, da sinovi našega naroda in najbolj progresivni duhovi vseh slovanskih narodov niso mogli izvesti nekaterih ciljev radi politike osebnosti, ki so bile na vladi v nekaterih slovanskih državah. Razvoj prijateljstva med slovanskimi narodi mora biti zategadelj vzporeden z razvojem demokracije na podlagi enakosti pravic. Vsi del tega mora biti pred vsem notranja zadeva in ne more biti naperjen proti nikomur, ker je izključno v službi narodne zaštite in neodvisnosti slovanskih narodov."

Delegati so obljubljali, da se bodo ogibali sporov in nezaupanja, ki so v preteklosti rodili vedno nove težave med slovanskimi narodi. Kimon Georgijev, predsednik bolgarske vlade, je v svojem pozdravnem govoru dejal:

"Nekatere katastrofe preteklosti je razložiti le na ta način, da slovanski narodi do zdaj niso razumeli svoje duhovne in kulturne enotnosti in da radi tega niso hoteli sodelovati v smotru zaštite svojih medsebojnih interesov."

Mnogo priznanja je bilo na teh shodih naslovljenega maršalu Stalinu, Sovjetski Rusiji in rdeči armadi. Moskovski vseslovanski odbor je naslovil naslednjo brzojavko kongresu: "Pozivamo vse slovanske narode, da usmerijo vsak drobec svoje sile in moči proti smrtnemu sovražniku slovanstva. Naj živi prijateljstvo slovanskih narodov med seboj!"

Alice Takeuchi, Američanka japonskega pokolenja, ki je bila po Pearl Harborju z drugimi ameriški Japonci vred na predsedniškovo odredbo iskana iz Californije. Zdaj je zopet "doma"—v San Franciscu in dela kot uslužbenka v uradu sveta CIO, prej pa je imela enako službo v Columbusu, O. Na zapadni obali je enako rasno sovraštvo proti azijskim naselencem in njih tukaj rojenim otrokom. In zadnja leta še posebno proti Japoncem, kot na jugu proti zamorcem. Rasno bigotstvo je v tej deželi zelo razširjeno.

O seji glavnega odbora SANSa

Polletna seja glavnega odbora SANSa se je vršila 10. marca v Bergerjevi dvorani v Chicagu. Izmed povabljenih odbornikov in odbornic in častnih članov se je udeležilo zborovanja 22 članov izvrševalnega, nadzornega in širšega odbora. Nenavzoči so se radi dela, bolezni, voznih potočkov ali kakega drugega važnega vzroka opustili. Razen daljnega zapada so bili na seji zastopani vsi deli Amerike, kjer ima SANS svoje podružnice.

Glavna poročila so podali predsednik Kristan, kateri je opisal sedanjí politični položaj v Jugoslaviji in poudaril, da zaključki zavezniške konference v Jalti jasno dokazujejo pravilnost stališča, ki ga je glede Osvobodilne fronte v Sloveniji zavzel Slovenski ameriški narodni svet; tajnik Kuhel je predložil poročilo o delu upravnega urada, o našem delu za rešitev akcije pomožnega odbora WRFASSD ter o političnem delu, katerega je vršil upravni urad od SANSove konvencije naprej; blagajnik Calnkar je poročal o finančnih zadevah SANSa in podal svoj vtis o delovanju pomožnega odbora v New Yorku. Krajša poročila so podali tudi drugi člani izvršnega in širšega odbora ter predsednik nadzornega odbora Louis Zeleznikar, ki je pobijal vsako nasprotno sumničenje o izrabljanju SANSove blagajne in konstatiral, da so vsa SANSova izplačila pravilna in utemeljena. Knjige v lepem redu in vsi dohodki in izdatki mesečno objavljeni v slovanskih listih.

Glede konference Roosevelta, Churchilla in Stalina v Jalti je seja soglasno odobrila sledečo izjavo, ki je bila poslana predsedniku Rooseveltu v Belo hišo: Chicago, Ill., 13. marca 1945. Dragi gospod predsednik!

Glavni odbor Slovenskega ameriškega narodnega sveta, zasedajoč v Chicagu dne 10. marca 1945, je z velikim veseljem in zadoščenjem vzel na znanje Vaše poročilo o poteku in rezultatih konference v Jalti in Vas zagotavlja, da je ogromna večina ameriških Slovencev prežeta z enakim duhom.

Prepričani smo, da bodo sklepi te zgodovinske konference pomagali, ne le skrajšati vojno in s tem znižati neizogibne žrtve, ampak da bodo tudi utrđili solidarnost Združenih narodov in ustvarili podlago, na kateri bo mogoče ustanoviti ljudstvom pravičen mir in ga zavarovati zoper pohote vane sile, ki bi ga hotela kaliti. Dovolite torej, da Vam izrazimo globoko zahvalnost za Vaše požrtvovalno delo in iskreno vdanost.

Slovenski ameriški narodni svet, Ebin Kristan, predsednik, Mirko G. Kuhel, tajnik.

Na seji je bilo tudi poročano, da je JPO-SS na svoji seji prejšnji dan zaključil pridružitve se WRFASSD, toda do sedaj nabraja denar, kakor tudi vse bo-

SANSa izročila tajniku vsoto \$25, mesto venca za njenim pokojnim sinom poročnikom Johnom Krainzom ml., ki je padel v bitki nekje na južnem Pacifiku. Bil je član podružnice šte. 1 v Detroitu. Predsednik Kristan je žalostni materi v imenu SANSa izrekel globoko sožalje nad to veliko izgubo.

Nabiranje obleke

V tej koloni je bilo omenjeno že prej, da se naj vsa že nabrana obleka čim prej odpošlje v skladišče WRFASSD, 161 Perry Street, New York, N. Y. Čim prej bo dospela v New York, tem prej bo na poti v staro domovino. Obenem prosimo posameznike, da zavojem ne pošiljajo v naš urad, niti jih ne adresirajo na ime kakega odbornika.

Ta teden smo prejeli dva zavojca od mrs. O. E. Schimpf, Gorham, Ill. En zavoj obleke je poslala tudi sestra Mary Krasner, Dunlo, Pa.

Lokalni relifni odbor iz Brooklyna, N. Y., je zopet nabral in odposlal v skladišče 1519 funtov oblaci, tri zavojce čevljev in 13 funtov raznega živeža. Pri tem delu so pomagale tudi naslednje rojakinje, ki so pletle jopiče, nogavice in ovratnice: gđe. Juvan, mrs. Ivlein, mrs. Petek, mrs. Kobilica, mrs. Stimatz, mrs. Derčar in mrs. Cvetković.

Naše prireditve

1. aprila — Waukegan, Ill. Relifni odbor in podružnica SANSa imajo skupni program in veseličo v korist pomožne akcije. Dramski odsek kluba št. 1 JSZ iz Chicaga gostuje z dramo "Norec".

7. aprila — St. Louis, Mo. Podružnica SANSa prireja veseličo v korist pomožne in politične akcije.

14. aprila — Podružnica št. 39 SANSa prireja shod in veseličo v korist pomožne in politične akcije SANSa v Boydsuville. Govornik Mirko G. Kuhel.

29. aprila — Podružnice šte. 2, 25, 54 in 60 SANSa prirejajo skupni program v korist pomožne akcije v Bohemian-American dvorani, 1438 W. 18th Street, Chicago, Illinois. Vprizorjena bo Klopčičeva enodejanka iz partizanskega življenja "Mati". Govornik Ebin Kristan.

29. aprila — Sirabane, Pa. Dramsko društvo Soča in podružnica SANSa prirejata program v korist pomožne akcije v dvorani društva Postojnska jama. Govornik Joško Oven. Mirko G. Kuhel, tajnik.

Nova vlada in mnenje v Belgradu

Belgrad. (ONA) — Povprečni človek iz naroda je sprejel oblikovanje nove jugoslovanske vlade pod maršalom Titom z velikimi nadami in pozornim čakanjem na to, kaj bo. Vsakomur je odleglo, ker je zdaj do konca vojne tudi konec večnih političnih preobratov.

Partizani pozdravljajo novo vlado posebno kot dokaz, da je bilo narodno osvobodilno gibanje zares vedno osnovano na široki podlagi, široko odprto vsem resničnim patriotom. Sestava vlade in navzočnost pokrajinskih predstavnikov je dokaz, da se je začelo ustanavljanje istinito federativne in demokratične države.

Taka država bo silen kontrast napram predvojni Jugoslaviji, ki je bila centralistična in pretežno pod srbsko dominacijo. Radi tega je seveda čuti tudi nekaj kritike. Akoravno je devet ministrov Srbov, trde nekateri, da bi jih moralo biti več, posebno ker so nekateri teh Srbov Prečani. Toda to so vrča "nacionalistična" naziranja; ki bi pozdravila vsako novo vlado.

Drugi zopet se pritožujejo, da tradicionalna stranka srednjega stanu nima zastopnikov v vladi. Nekateri se boje sprememb in bodočnosti. Toda v splošnem je javno mnenje najbrže najbolj izraženo v naslednjih dveh izjavah:

"Tito ima vse ase v rokah, o tem ni dvoma," mi je dejal eden tujakšnih trgovcev. "Dejstvo, da je pristal na to, da se spoji z drugimi skupinami, je dokaz njegovih državnihk vrlin in njegove vere v demokracijo."

"Nisem partizanka," mi je dejala siromašno oblečena žena. Prepričana sem pa, da imamo zdaj najbolj reprezentativno vlado, ki smo si jo mogli želeli. Zajamčene so nam tudi svobodne in demokratične volitve po vojni. Zdal bomo mogli brez nadaljnjih notranjih sporov nadaljevati vojno do poraza Nemčije."

"Dovolite, da vas popeljemo na oder Edisonove poskusne kuhinje"

Kako se prikupiti Vašemu možu? Dve besedi dobra kuharice sta značilnega pomena večini mož! Zato poskusite okusne recepte Jane Fosterjeve. Jedila dajejo perfekten in zdrav okus, vedno dobra. Pogled v Edisonovo poskusno kuhinjo vam kaj hitro pove zaka.

Kuharice gredo na delo. Pod nadzorstvom Jane Fosterjeve, pripravijo jedila v vseskozi električni Edisonovi poskusni kuhinji. Merjenje in mešanje je natančno. Pri kuhi in peki se strogo pazi na temperaturo. Nato se jedila postavijo na ...

Poskusno mizo. Jane Foster in njene pomočnice poskušajo pripravljena jedila v tej kuhinji. Ali je vsaka jed okusna? So dišave perfekte? Jeli hrana redilna? So stroški v redu z Vašim vojnim proračunom? Ali pomagata hraniti "pointe"?

Nekaj dobrega prihaja! Ako je katerikoli del mogoče izboljšati, se poskusi ponavljajo dokler ni dosežen perfekten okus. Ravno radi tega boste tudi Vi hoteli poskusiti Jane Fosterjeve recepte. Vam se bodo dopadli in Vaše prijateljce jih bodo hvale. Torej pazite na recepte Jane Fosterjeve.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Na sliki je videti prvo ameriško bojno letalo, ki je pristalo na japonskem otoku Iwu, kjer so bili najbolj krvavi boji na Pacifiku.

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

Na srečo sem priletel na slamo; a vendar sem od padca izgubil sapo in obležal nekaj trenutkov, ne da bi se mogel ganiti, s čimer so se zlikovci okoristili ter me zvezali od nog do glave. Tako zvezanega so me nekam odnesli in vrgli v nekaj mehkega; po vonju sem spoznal, da mora biti seno. Nato se je zavalil name sveženj sena, za njim drugi in tretji, čedalje več in več, dokler nisem bil ves pokopan pod njim. Mislil, da se zdaj-zdaj zadušim, sem spet poizkusil zaklicati na pomoč. Toda plašč mi je bil nekajkrat ovit okoli glave in vse, kar sem mogel spraviti iz sebe, je bilo zamolklo hrope, ki se je izgubilo med gubami debelega blaga.

OSEMNAJSTO POGlavJE

Kar žalost me je pogledati

Dolgo sem se boril in strašna smrt od zadušjenja mi je žlela več minut tik za vratom; šele v poslednjem trenutku sem pomislil, da moram negibno ležati in zbrati vse sile telesa in duha, ako naj si pomorem.

In res: ko sem nekaj časa miroval, je dušiči občutek odnehal. Vstati nisem mogel, toda posrečilo se mi je, da sem se prevrnil na bok in zasopel nekoliko bolj svobodno. Moj položaj zato ni bil dosti boljši. Pritisk sena, ki je bilo nakopičeno name, mi je jel povzročati nove muke. Zapetja so mi zatekala od vezi, ročnik meča me je tiščal v bok in hrbišče se mi je lomilo pod svežnji, s katerimi so me bili zasuli. Od bolečin sem naposled izgubil zavest.

To stanje je moralo trajati že dokaj časa, ko me je vzdramil iz njega nekakšen šum. Priluhnil sem kakor v snu. Šum se je ponovil; nato sem začutil v meči ostro bolečino. Zakričal sem, in vzlic plašču in senu, s katerim sem bil pokrit, sem začel slaboten odmev.

Trenutek nato se je jelo seno nad menoj premikati; najtežji del gmote, ki me je davila, se je odvalil. Zaslišal sem glasove in klice ter zagledal nekakšno luč—bil sem oteti! Z glasnim vpitjem so me pobrali in izvlekli izpod sena. Ko so mi odvili glavo, sem videl okoli sebe pol tučata obrazov, ki so se sklanjali nad menoj in me ogledovali.

"Jezus!" je vzkliknila neka ženska. "Saj to je gospod, ki se je davi odpeljali!"

Vsa prepadena je vzkliknila z rokami.

Pogledal sem jo. Bila je krčmarica. Grlo mi je bilo suho kakor usnje, ustnice zabrekile; dvakrat sem moral poizkusiti, preden se mi je posrečilo izreči prošnjo, naj me razveže.

Med novim presenečenim vzklikanjem je izpolnila moje želje; nato, ko so videli, da sem ves trd in se ne morem ganiti, so me zanesli na prag, posadili me na stol in mi podali kozarec vode. Ta voda in sveži zrak sta me poživila in čez minuto sem spet lahko stal na nogah. Obsipali so me z vprašanji, čeprav so videli, da v zmedenosti in vrtoglavi prvih trenutkov ne morem zbrati svojih misli. Toda kmalu je pristopil človek z važnim obrazom ter odinil množico seljakov in služinčadi, ki me je obdajala.

"Kaj je to?" je dejal. "Kaj pomeni to? Kako ste prišli v ta hlev, gospod?"

Krčmarica je namestu mene odgovorila, da ne ve; eden izmed hlapcev, ki je bil šel po seno, da je z vilami dregnil v mojo nogo in me odkril.

"A kdo je to?" je z zapovedujočim glasom vprašal novodošlec.

Bil je visok in mršav človek z ostrimi, prodrljivimi očmi. Moje ime je vikont de Saux, sem se oglašil.

"Ah," je zategnil. "In kako, vraga, ste prišli v ta hlev, gospod vikont?"

"Razbojniki so me zaskočili!" sem zasopel. "Razbojniki!" Neznane je puhnil skozi nos. "Bežite, bežite, gospod, v naši občini ni razbojnikov."

"Pa so bili vendar razbojniki," sem bedasto vztrajal na svoji trditvi.

Preden sem se zavedel, kaj namerava, je—namestu odgovora—brez kake opravičbe segel z roko v žep moje suknje in potegnil iz nje možnjo. Vzdignil jo je kvišku, da so jo vsi videli.

"Razbojniki?" je rekel porogljivo. "Dvomim, gospod, zelo dvomim!"

Osuplo sem gledal možnjo; nato sem mehanično segel v žep ter izvlekel zaporedoma še nekaj stvari. Mož je imel prav. Napadalcu niso bili razbojniki. Tobačnica, žepna ruta, ura z obeski, nožič, zrcalce in zapisnica, vse se je našlo!

"Zdajle mi je prišlo na um, da sta ostala v hiši dva kovčega," se je mahoma oglasila gospodinja. "Gotovo sta last tega gospoda."

"Moja sta!" sem vzkliknil. "Moja sta! ... A povejte: kaj je z damama, ki sta bili z menoj? Menda se nista odpeljali?"

"Tri ure bo, kar sta na poti," je odvrnila žena, mereč me z očmi. "Prisegla bi bila, da je gospod z njima. Toda ko sta odrinili, je bilo še mrak in človek se tako naglo zmoti."

Misel, ki bi se bila morala že prej oglašiti, me je nalik bodalu zbodla v srce. Segel sem v notranji žep svoje suknje in izvlekel—prazno roko! Odlok, tisti odlok, ki sem se toliko zanašal nanj, je bil izginil!

Vzkliknil sem od gneva ter pogledal okoli sebe kakor iz uma.

"Kaj je?" je rekel tisti, ki me je prej izpraševal.

"Moje listine!" sem vzkliknil škripaje z zobmi, zakaj tisti mah sem se osvestil, kako nesramno so me bili ukanili. "Moje listine!"

"Nu, kaj je z vašimi listinami?"

"Izginile so! Ugrabili so mi jih!"

"Res?" je rekel suho. "To bo treba šele dokazati, gospod."

Najprej sem mislil, da hoče reči, da se nemara motim kakor prej; obrnil sem žepe, da bi ga uveril.

"Ne," je dejal še bolj suho. "Saj vidim, da jih nimate. Toda vprašanje je, gospod, ali ste jih vobče kdaj imeli?"

Pogledal sem ga.

"Da, da, gospod. Kje so vaše listine?"

"Pravim vam, da so mi jih vzeli!" sem kriknil ves besen.

"A jaz vam pravim, da bo treba to šele dokazati," je odvrnil. "Dokler ne dokažete, ne pojdete nikamor. To je kratko in jasno, gospod."

"Kdo pa ste," sem vprašal ogorčeno, "kdo ste, gospod, da ustavljate potnike in vprašujete po njihovih listinah?"

"Predsednik krajevnega odseka," je odgovoril.

"Menda ne mislite," sem vzrotil, "da sem si sam zvezal roke in sem se nalašč dušil pod tem senom?"

"Ničesar ne mislim, gospod," me je mrzlo zavrnil. "A naša vas je ob cesti v Turin, kjer biva vojvoda Artoiški in zbira nezadovoljnosti—in v Nimes, kjer snujejo zle naklepe in si pripenjajo rdečo kokardo. Zato ustavimo vsa koga, kdor nima listin."

(Dolje prihodnjič.)

To je bila najina osveta za ubogega Fuksa.

Spomini Krištofovega Pepčka

Josip Suchy

Na cvetno nedeljo

(Nadaljevanje)

Prihuljeno smo jim sledili v cerkev. Tu smo še le mogli opaziti njihovo premoč, zakaj butare so segale do cerkvenega stropa ter se še pod njim krivile za spoznanje.

Kar zona nas je spreletavala.

— Fuks je bil prvi, ki je izkusil silo podgorskih — butar. Hotel je namreč z udarci svoje lepo okrašene butare najbrž tekmovali s podgorskimi fanti, ki so kakor za stavo z butarami bili ob kamnitni tlak, da je marsikak na vrhu cvetovec privezan sad izpod stropa telebnih pobožni ženci na glavo. Tedaj ga je pa prišla roka podgorskega fanta in mu treščila butaro s tako silo ob cerkvena tla, da je na mah odletel ves lepi okras. Ubožec se mi je v dno srca zasmilil. — Ponizno sem se s svojo butaro uklonil v zatišje pod korom, kamor niso segle podgorske pesti.

Po cerkvenem opraviilu smo

jo jadrno odkurili — domov, ker smo se bali, da nas potoma zalotijo Podgorčani ter nam obero pomaranče in pentlje z butar.

Sveščev Janez in jaz sva bila komaj spravila svoji na varno, ko so že prihajali Podgorčani. Omenim pa, da so bili zmagovalci domala skoraj vsi že zreli za — nabor.

Takrat je bila navada, da so se pred odhodom iz mesta še ustavili pri moji babici, da se malce pokrepčajo. Butare so prislonili k zidu, ker jih niso mogli spraviti v vežo.

Na ta trenutek sva jaz in Sveščev prežala izza sosedne hiše. Ko so Podgorčani odšli v gostilno, sva se potuhnjeno približala butaram in jih tako nekako v višini enega od dveh metrov kar vse po vrsti — našagala.

Ogljuštjiv je bil "auf bika" divje razsrjenih podgorskih fantov, ko so segli po butarah, pa so se jim v rokah razklale na dvojce.

VRHNJA PLAST

Pisar je padel v omedlevico, ker mu je vojni delavski odbor priznal zvišanje plače—danes zelo redek dogodek!

Po svetih in posvetnih potih

"Ta haupt hec" smo kamniški pobje imeli prosne dni, ko smo hodili za procesijo, enkrat v Nevlje, drugič v Mekinje in navsezadnje tudi v oddaljeno Podgorje.

To je bilo v tistih časih, ljudje božji, ko so naši fantje pri vojakih nosili še suknjo belo in ko so bile v veljavi še stare cvančarice (vsaka po 33 krajcarjev) in pa goldinarji ali kakor so jih Stajerci nazivali, rajniši. Dva krajcarja sta bila takrat že precejšnjo vrednost za mrgolina sedmih, osmih let, posebno, če sta bila nova, da sta se svetila kakor cekini, ki jih do takrat še nikdar nismo videli. Pravili so, da jih ima samo cesar, kadar vzame popotni les v roke, mi ga pa dotlej še nismo srečali, torej jih še nismo poznali, cekinov namreč. —

Za dva krajcarja se je takrat dobilo nešteto dobrot. Ne menim jedi, ki smo jih bili siti, kvečjemu bonbončke in pa ciperzamen, ki je tako blagodejno vplival na moj želodec. Za dva krajcarja se je kupil škričeljček purfla, strelnega prahu namreč. Za dva krajcarja, da nadaljujem, si dobil poln klobuk čespej ali hrušk, češenj pa še za ušesi povrh in koncem koncev osem kolobarčkov lecta v obliki velikega toljarja tistih časov.

Ti kolobarčki! Koliko jada, joka, pridig, tepeža in klofut so nas stali. Kolobarčki so imeli na eni strani cifro, to je nekak z modelcem vdolan okrasek, na drugi pa plat, namreč nič. Te kolobarje smo metali in sicer tako, da je recimo Hajkov Fuks držal svoj kolobarček koncem dveh prstov, jaz sem pa vrgel svojega na rob njegovega lecta.

Ko sta se tedaj sovražna kolobarčka zadela drug ob drugega, sta se oba skotalila po tleh in tam obstala. Cifra je bila moja, plat pa njegova last. Če je le cel ali medenjak ležal na cifri, je bil Hajkov, če na plati, pa moj. Hejkuš! smo bili veščaki v tem sportu. Znali smo tudi malce korigirati fortunno. Če smo hoteli nasprotnikov kolobar spraviti na tla recimo tako, da je gledala cifra navzgor, smo svoj lecet enostavno na neopačen način obtežili ter tako pripomogli, da sta oba kolobarčka drug pod drugim padla na tla ter tam obležala na plat, s cifro navzgor.

Ti kolobarčki so bili — kakor je pač naneslo — ali sveži in v tem primeru užitni kot voljna žemlja, ali pa vlažni. S temi drugim smo igrali, prve pa pohrustali kot dobrodošel priboljšek. Vsak paglavec je imel precej takega blaga v svojih varžetih in malhah. Še vidim pred seboj v duhu debelušatega Trščanovega Pepeka, ki je tistega dne, ko smo romali v Podgorje, imel vse hlače nabrekle in še izpod lajbiča so silili v svobodo delikatni kolački. Hajhata sem se smejal na tihem, premišlja joč, kako si jih bom z zvijačo priboril. Hitro sem skrivoma zabodel žebelj v najvlažnejši kolobarček ter ga tako opremljenega vtaknil posebe, da ga ne zamenjam.

Vroče je bilo, ko smo naposled dospeli v prijazno Podgorje. Podgorje je uro dolga vas, ki se razteza med Kamnikom in Kriško graščino. Zelo idilično selo. Bele hišice se skrivajo pod košatim drevjem ali za obilno obloženimi kozolci. Odzadaj jo v vsej dolžini varuje solnce in mrza grmicevje, odtod ime Podgorje. Lepa posestva, pridni ljudje.

9TH ARMY YANKS SEEK COVER IN JULICH ADVANCE

PRONE ON THEIR STOMACHS, a trio of Ninth Army infantrymen hide behind the shelter of a low wall to avoid heavy enemy shell-fire during the battle for Julich, Germany. The town was one of the first to fall to the Yanks after they had succeeded in crossing the Roer. Signal Corps Radiophoto.

Blíže Kamniku nego Kriškemu gradu stoji bela podgorska cerkev na prijaznem holmu. Belemu zvoniku prav dobro pristoji rdeča streha liki ruta brhkemu podgorskemu dekletu. In vsa praznično je odeta danes, še pot je nanovo posuta s čistim belim peskom.

Tja gori smo zdajci zavili, možje in žene v božji hram, mi pa okrog štantov in za cerkev. To je bila že tako naša svoboščina.

In završil je neizprosen boj na vsej progi. Kamniški purgarski in okoliški fantalini smo se razvrstili v dve koloni: cifra — plat. In začela se je bitka. Tla pomandrana, kolobarči zamazani, roke lectaste, hlače ilna in strgane, rdeča lica, od vpitja široko zevačja usta, mahanje z rokami in suvanje s čevlji — to je bil nerazrešni vrtnec strastne igre. Kaj je napram tej španska bikoborba! In končni uspeh? Kolobarčki so menjali posestnike, kolikor niso obležali kot žrtve boja na ilnatih tleh, da je marsikateri ošabno nabrekli varžet zdaj široko zija od praznine.

Na vse zadnje so sovražnosti dosegle ono točko, ko je hočeš nočeš moral poseči vmes pater Fortunat. In drugi dan je pela šiba po zadnjicah, da si kar skozi hlače čutil — klobase. Pa, naposled, kaj nas je to brigalo! Sloves naše moči in sile je pa vendar le segel v Tunjice in v Šmarco, v Radomlje in Volčji potok, do Gozda in Županjih Njiv, morda celo do oddaljenega Tuhinja. — Ni bila to malenkost, če pomislite, da so podgorski fantje bili dan za dnevom pri volji za "auf bika". Da smo jim vzbujali spoštovanje, je razvidno iz tega, ker so drugega dne proti svojim običajem prišli v mesto z nazaj potisnjenimi krivci na klobukih.

Šment, to smo bili tiči!

(Dolje prihodnjič)

WE'RE OFF TO THE BUTCHER WITH OUR LITTLE KAT...
Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

DELO DOBE
HIŠNICE
"JANITRESSES"
Zenske za čiščenje
Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer.
Vojno pušna industrija.
Rabimo tudi pomočnice v jedilnici
VPRAŠAJTE pri:
ILLINOIS BELL
TELEPHONE
COMPANY.
"EMPLOYMENT OFFICE"
ZA ŽENSKO
Street Floor
309 W. Washington Street

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

Ekstra Red Points!
Z A Z N
EKSTRA CHOP!
Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masla, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljen maslo za Bojno Fronto!

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priložiti eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveto stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 na eno leto naročnino. Ker vsi člani še plačajo pri zasessu \$1.20 na teden, se jim to priloži k naročnini. Torej sedaj ni vrožka, reči da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveto je vaše lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list teden, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveto je:

Za Zorui, drisve in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in _____ 4.00	1 tednik in _____ 6.50
2 tednika in _____ 3.00	2 tednika in _____ 5.10
3 tednike in _____ 2.40	3 tednike in _____ 4.30
4 tednike in _____ 1.80	4 tednike in _____ 3.70
5 tednikov in _____ nič	5 tednikov in _____ 1.50
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. list, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$ _____

Ime _____ Čl. družina št. _____